

Bulletin 80

AUGUSTUS 1999

Contributie: minimaal fl. 15,-- per persoon/jaar.

Postbankgironummer: 38.70.852

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: J. Gerretse
Secretaris: P.J. Pot
Penningmeester: A.J. Dekker

Redactiecommissie:

Drs. J.E. de Rooy
Mr. G. Schilperoort
Mr. R. v.d. Waal

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy

Layout:

C. Spruit

Inhoudsopgave.

NIEUWS VAN DE REDACTIE	2
VRIENDENDAG	3
DE VRAGENRUBRIEK	8
AFDELING GENEALOGIE	10
VRIENDENKRING EN AUTOMATISERING.....	11
WERKGROEP DIALECTEN	12
AANWINSTEN.....	15

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Zoals wij u al eerder lieten weten, houden we onze vriendendag dit jaar op zaterdag 2 oktober. Wij zijn erin geslaagd u een Hoeksche Waards programma aan te bieden, waarvan u elders in dit bulletin de bijzonderheden kunt vinden. Wij verwachten dat er weer veel animo onder de vrienden is voor deze dag. Kijkt u voor alle zekerheid ook nog even na of uw bijdrage aan de Vriendenkring voor dit jaar al is overgemaakt. De penningmeester is u er dankbaar voor. Hij vindt overigens, dat hij over het algemeen niet te klagen heeft.

Het gaat ook aan de Vriendenkring niet voorbij, dat de Hoeksche Waard de laatste maanden regelmatig in het nieuws is door de plannen van de provincie Zuid-Holland, die ons eiland min of meer op zijn kop dreigen te zetten. Opmerkelijk is de vrijwel algemene afwijzing daarvan! Men schijnt echter geen oog te hebben voor de alternatieven die aangedragen zijn. Wij kunnen dagelijks zien wat er met het eiland IJsselmonde gebeurt en de schrik slaat je om het hart bij het idee dat nu de Hoeksche Waard aan de beurt is. Ons Streekmuseum geeft een beeld van het ontstaan en de ontwikkeling van dit gebied door de eeuwen heen en je zou zeggen dat we in het verleden wel voor hetere vuren hebben gestaan. Wij van de Vriendenkring realiseren ons overigens wel dat niet alles bij het oude kan blijven en dat niet elke verandering is tegen te houden, maar er zijn grenzen. Wij hopen dat de vriendendag niet alleen een gezellig samenzijn zal worden, maar dat er ook getuigd mag worden van de wens om de Hoeksche Waard in de toekomst leefbaar te houden!

Graag tot 2 oktober en zoveel maal eerder als u maar wilt!

J. Gerretse

VRIENDENDAG

Het bestuur van de Vriendenkring is verheugd u te kunnen meedelen, dat het mogelijk is gebleken een gevarieerd programma samen te stellen voor de Vriendendag op zaterdag 2 oktober 1999.

Wij hopen u tussen 13.00 en 13.30 uur in het Streekmuseum te Heinenoord te ontvangen, waar de koffie/thee voor u klaar staat. Uiterlijk om 13.30 uur vertrekken de bussen naar Oud-Beijerland, waar wij een bezoek brengen aan de onlangs gerestaureerde dorpskerk en de gebouwen van de voormalige zalmvisserij "Klein Profijt" (zie afbeelding pag. 4).

Rond kwart voor vijf keren wij terug naar Heinenoord om vervolgens met eigen vervoer naar "De Vijf Schelpen" te Mijnsheerenland te gaan. Hier gebruiken wij het aperitief en de traditionele spek-met-peren maaltijd of erwtensoep.

Wanneer u geen eigen vervoer heeft zullen wij voor vervoer naar Mijnsheerenland zorgen.

Heeft u zin in dit uitstapje naar Oud-Beijerland?

U kunt zich tot 18 september a.s. aanmelden voor deze dag door overmaking van / 43,50 per persoon op postgirorekening 38.70.852 van - Stichting Vriendenkring vh Streekmuseum Hoeksche Waard- te Heinenoord. Uiteraard onder vermelding van het aantal personen en de menukeuze "spek-met-peren" of "erwtensoep". Wij rekenen op uw komst.

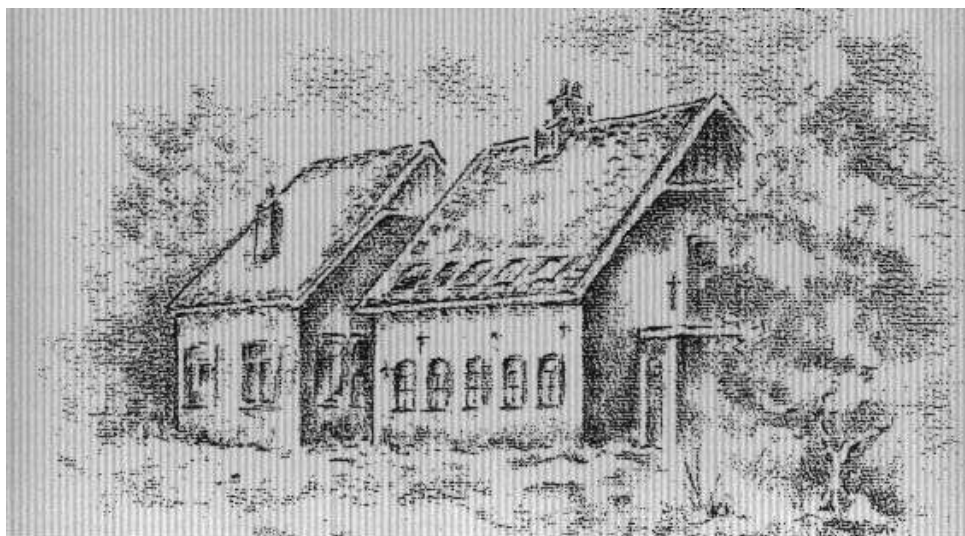
Wilt u alleen deelnemen aan de bustocht naar Oud-Beijerland, dan zijn de kosten / 12,50 per persoon en wilt u alleen de maaltijd (aanvang half zes) gebruiken, dan dient u / 34,50 per persoon over te maken met vermelding van uw menukeuze. Introdúcé(e)s zijn zoals gewoonlijk hartelijk welkom.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact op nemen met de heer A.J. Dekker, penningmeester, telefoon 0186-604652.

Het bestuur.

NIEUWE VRIENDEN

L	699	A. Bouman	Rotterdam
HW	415	H.M.F. v. Doorn	Klaaswaal
L	490	A. Duimelaar	's-Gravenhage
L	639	A. Goedhart	Zwijndrecht
L	460	C.E. de Heer	Berkel en Rodenrijs
L	348	Drs. L.M. v.d. Hoeven	Rotterdam
HW	602 en 603	Dhr. en mevr. de Jong-Vink	Oud-Beijerland
L	110	K.A. v. Kleef	Oostvoorne
L	866 en 867	Dhr. en mevr. Kooij-Reinhardus	Pernis
L	143	B. van Kralingen	Rotterdam
HW	453	L.C. Melissant	Goudswaard
HW	563 en 564	Dhr. en mevr. Melissant-den Hollander	Oud-Beijerland
L	840	A.W. Slager	Almere
L	178 en 179	Dhr. en mevr. v.d. Sijde-Ouwerkerk	Dordrecht
L	515	E.G. Visser	Delft
L	510	J.H. v.d. Wulp	Zevenbergen
L	511	W. Moerkerken	Zevenbergen

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

"MEEKRAP EN MEESTOVEN OP DE ZUIDHOLLANDSE EILANDEN.
Door A.G. de Groot, lid van de Hist. Vereniging van Zuid-Holland. Vigilate Deo Confidente."

In een viertal artikelen, gepubliceerd in het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard van juni/juli 1956, met bovengenoemde titel kijkt de schrijver/redacteur terug op de teelt, de plant en de verwerking van de meekrap. Hieronder volgt een letterlijke, maar ingekorte versie, als vervolg op bulletin 77, 78 en 79.

"De Striense Kavelstoof.

Uit een stichtingsakte voor de notaris Cornelis de Quartel te Strijen verleden op 5 mei 1769, zien wij dat toen door een aantal aandeelhouders aldaar een nieuwe meestoof werd gesticht om deze "gezamentlijkerhandel" te bedrijven. Deze meestoof werd eveneens gebouwd aan vaarwater, n.l. aan de Nieuwe Haven op de Zuidwestelijke berm van de Schulpweg, even voorbij de toenmalige tol in de Molenstraat, tussen de huidige hektometerpalen 54,8 en 54,9. De nieuwe meestoof komt nog in volle glorie voor op het originele kadastrale plan, daterende van het begin der 19de eeuw, doch het gebouw bestaat nu al tientallen jaren niet meer. In 1793 waren de beide Striense meestoven volgens Van Ollefen in gebruik; in 1849 volgens Regt ook nog; in 1863 was er nog maar één over, tezamen met die van Oud-Beijerland de laatste twee in de Hoeksche Waard.

De belangen in de meestoof van 1769 werden bij de oprichting in verband met het produktieproces in beurtparten verdeeld. De participanten of "Geïnteresseerden" waren: Mr. Hugo Repelaer, Hoofdofficier, Oud-Raad der Stad Dordrecht en mr. Johan Jacob van den Brandeler, ontvanger enz. te Dordrecht, tezamen voor 3/16 part; de gebroeders Jan en Jacob Maris, onder de Heiningen bij Willemstad, ook tezamen voor 3/16 part; Corstiaan Tukker, onder de Clundert en Bastiaan Sijderent te Strien, samen voor 4/16 part (men lette op het verband met de Westhoek van Noord-Brabant); Anthonij van Noorwegen, buurmeester-administrateur te Strien met zijn zwagers Pieter, Aart en Leendert Cappeteijn te Klaaswaal, ieder voor 1/16 dus

tezamen voor 4/16 part; Gijsbert Esseboom, landbouwer te Striensas en Hendrik Coomans, landmeter te Strien, ieder voor 1/16, dus tezamen voor de resterende 2/16 part. Men ziet: behalve de beide voorname Dordtenaren, waren de andere deelnemers ook niet alleen landbouwers. Wel hadden zij allen gemeen, dat zij kapitaalkrchtig waren. Uit een overdracht in 1778 door Bastiaan Snijderent van zijn 2/16 part aan Hendrik Coomans voor F 2.500,- zien wij, dat toen de waarde van de gehele stoof nog op F 20.000,- werd geraamd. Snijderent had blijkbaar de belangstelling voor de stoof verloren en verkocht in 1785 voor Corstiaan Tukker 1/16 aan Cornelis Maasdam en 1/16 part aan Jan Adriaansz. Kranenburg, beiden landbouwer te Strien. In 1783 hadden de erfgenamen van Anthony van Noorwegen hun 1/16 part verkocht aan Philippus van der Giessen voor F 550,-. De waarde van de stoof was volgens deze maatstaf toen dus als tot de helft gedaald.

Uit de koopakte blijkt, dat de meestoof werd belast met een erfpacht van 7 gulden en 4 stuivers 's-jaars door het Hoge Oudeland van Strien, dat de berm van de dijk langs de Nieuwe Haven bezat. In de oprichtingsakte werd bepaald, dat "deze stooff sal worden getrokken over de eerste of laatste helfte in 't bereiden der stoof en dat diegene, welke met sijn agste part in de laatste helft valt en mitsdien de 5de, 6de, 7de en 8ste beurd van 't aanstaande jaar off dien teeld heeft, in de volgende teeld sal hebben de 1ste, 2de, 3de en 4de beurd en sulks met yder teeld ydere helfte also sijn veranderinge sal hebben dog sal yder 1/8 part van welke nu in de eerste helfte off laatste helfte valt altijd daarin blijven en onderin voorn. helfte looten soudent, dat er eenige verandering in de beurte sal plaats hebben buijten de lootinge dan met wedersijds genoegen van alle geïnteresseerdens, die bereijds sijn off in den tijdt soudent mogen wesen."

Deze beurtenregeling was er op gericht om iedere deelhebber zoveel mogelijk gelijke kansen te geven op het gunstigste moment te kunnen beginnen met het reden, want dat was uiteraard van de weersgesteldheid afhankelijk. "Voorts die de 5de, 6de, 7de en 8de beurd hebben sullen vooraf reden mogen invoegen, dat de 8ste beurd zal mogen opdoen de 7de September, de 7de beurd 8 dagen bevorens, de 6de beurd wederom agt dagen bevorens, de 5de beurd wederom agt dagen, bevorens mits de 1ste beurd niet worde verkort om op de 15de September van elk jaar te kunnen opdoen off bij gebre-

ken van dier dat de meenden, welke op den voornoemden tijd van die vooraf reed, op den toorn sal bevonden worden door den droger daarvan aff sal moeten worden gedaan."

Ook hier zien wij weer, dat de 15de september als het normale begin van het seizoen wordt aangemerkt. Als er veel werk was kon het seizoen wel de hele winter duren, maar normaliter duurde het "70 nachten". Iedere beurt duurde 6 dagen achtereen, langer niet. De droger, de stamper en de onderman werden bij stemming door de vennoten gekozen en van jaar tot jaar gecontinueerd. Niemand van de vennoten mocht zelf drijven of via een stroman drijven. "Ende sal deze stooff sijn en blijven een cavelstooff ten respecie van 't bereeden van ijder sijn portie."

De droger moest rekening en verantwoording afleggen aan de boekhouder, die daaruit de stoofrekening vaststelde, welke de goedkeuring van de vennoten behoefde. Voor de kosten van alle bewerkingen in de stoof werd in 1769 het tarief vastgesteld op F 63,- per 1.000 Kg hartgoed en F 40,- per 1.000 kg mullen. In deze bedragen kwam de volgende eeuw geen verandering van betekenis.

Geen der vennoten mocht bij een andere stoof reden of hij moest eerst 7.500 kg in de eigen stoof te reden gegeven hebben, berekend over 1/8 part. De totale capaciteit van de stoof per seizoen werd dus geschat op ten minste 60.000 kg. Bij de stichting werd overeengekomen dat hij, die de allereerste beurt heeft van de andere vennoten 60 gulden uitbetaald zou krijgen "wegens de nieuwigheid van de stooff". Dat de droger wel de eigenlijke bedrijfsleider was, bleek uit een alleen t.a.v. hem geldende bepaling, dat wie der vennoten hem een steekpenning zou geven, een boete zou verbeuren van niet minder dan 50 Carolusguldens ten bate van de Heilige Geest Armen of Grote Armen van Strien.

Deze stoof werd gesticht precies 100 jaar voor de uitvinding van de synthetische alizarine en kan dus nog wel goed gerendeerd hebben."

Wordt vervolgd.

P.J.Pot.

DE VRAGENRUBRIEK

Zoals gebruikelijk in deze rubriek blikken we allereerst even terug op de vragen die in vorige Bulletins zijn geplaatst en de eventuele reacties die daarop zijn binnengekomen. Naar aanleiding van Bulletin 79 kon de volgende informatie aan de vraagsteller worden doorgezonden:

471. Stamreeks van Wolferen:
- I. Jan Cornelisz, tr. Leijntje Teunis.
 - II. Cornelis Janse Prinse, later van Wolferen, geb. Hardinxveld 1660, tr. 1e Lijsbeth Cornelisse, tr. 2e Aeltje Pieters van Cingel, j.d. won. Hardinxveld. Uit het eerste huwelijk:
 - III. Cornelis Cornelisz van (der) Wolferen, geb. Hardinxveld, tr. Hardinxveld (Pro Deo), aang. 23-10-1723 Adriaantje Ariense Klop, j.d. van Hardinxveld.
 - IV. Arie/Ary Cornelisz van Wolferen, ged. Hardinxveld 5-11-1724, tr. 1e Rozenburg 12-4-1750 Lena Jansse Spruit, ged. Rozenburg 28-2-1731, dochter van Jan Bastiaansz Spruijt en Hiletje Frans van der Hout, tr. 2e Haasje Wuijster. Uit het eerste huwelijk:
 - V. Jan van Wolferen, ged. Maasland 1-9-1754, tr. Maasland 27-4-1777 Ariaantje Koreneef, ged. Maasland 8-8-1751, dochter van Gerrit Gerrits Koreneef en Wijntje Nelisse van der Plaat.

Op de andere vragen zijn geen reacties ontvangen. De vragenstellers zijn hiervan inmiddels op de hoogte gesteld.

Wat zijn de nieuwe genealogische problemen?

473. In Rotterdam wordt op 16-4-1760 begraven Dammis Uijtterlinden, geboren te 's-Gravendeel en in 1722 te Rotterdam getrouwd met Lijsbeth van der Bregge. Het gezin kreeg 6 kinderen met de namen Anna, zoals ook de moeder van Lijsbeth heette, en Johannes. De vader van Lijsbeth heette Hendrik Willems van der Bregge. Wie was Dammis Uijtterlinden? Is hij wellicht dezelfde als Damis Janse Kuijsmuijs, zoon van de

in 1701 reeds overleden Jan Kuijsmuijs en Soetje Meeuwis Uijtterlinden? Soetje hertrouwde met Melis Huijbertse Bacx; zij zijn beiden overleden voor 20-1-1706. Voogden zijn dan voor Dammis en zijn broer Meeuwis: Pieter Meeuwisse Uijtterlinde en Dirk Dirkse de Leeuw. Wie weet meer over Dammis Uijtterlinden?

474. Pieter Riemslag en Maria van Pel hadden 3 dochters: Neeltje, Ariaantje (geb. ca. 1734, wrs in Sint Anthonypolder) en Maria. Pieter Riemslag heeft in 1750 huisnummer 34 in Sint Anthonypolder. Hij wordt nog genoemd in 1769. Gevraagd: voorgeslacht van Pieter en Maria.
475. Contact gezocht met personen die nakomelingen zijn van Willem Jacob Boshuizen, tr. 1721 Aaltje Vermeulen te Klaaswaal.
476. Gezocht huwelijksdatum en -plaats van: Paulus den Hartigh, geb. De Group (Westmaas) 12-11-1814, weduwnaar van Kaatje Mast (ovl. 1844) en Hendrina Margaretha van Steenberg, geb. Oud-Beijerland 11-10-1828. Het eerste kind uit dit huwelijk is geboren 15-5-1850 (eerste van 17 kinderen).

Denkt u op de een of andere manier iets te kunnen bijdragen aan de beantwoording van een of meer van de hierboven genoemde vragen, reageert u dan schriftelijk bij de Vragenrubriek: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

Nieuwe vragen kunnen uiteraard nog steeds worden ingezonden. Met nadruk wordt erop gewezen dat een postzegel voor antwoord een voorwaarde voor plaatsing is! Daarnaast dient de vraag betrekking te hebben op iets of iemand uit de Hoeksche Waard.

A.O. Mol

AFDELING GENEALOGIE

Er wordt doorlopend gewerkt aan de uitbreiding van de fichescollectie in de studiezaal van het museum. Deze keer kunnen wij u de volgende bronnen vermelden, waaruit de gegevens in het kaartsysteem zijn verwerkt:

- Burgerlijke stand 's-Gravendeel: geboorten 1812 t/m 1830.
- Burgerlijke stand Klaaswaal, overlijden 1860 t/m 1882.
- Burgerlijke stand en Bevolkingsregister Puttershoek, circa 10.000 fiches.
- Rekeningen Binnenpolder Oud-Heinenoord, nr. 417: 1792-1802.
- Rechterlijk Archief Heinenoord, inv. nr. 7: transporten en hypotheeken 1535-1579;
- idem, nr. 8: bijlagen
- idem, nr. 9: 1548-1608
- idem, nr. 10: 1597-1627
- idem, nr. 11: 1612-1649
- idem, nr. 12: 1649-1679
- idem, nr. 13: 1664-1680
- idem, nr. 14: 1680-1692
- idem, nr. 15: 1693-1719
- idem, nr. 16: 1719-1736

De volgende nieuwe Streekgenealogieën (SG's) werden toegevoegd:

1268	Zoutmaat	1271	Moerland
1269	Lageweg	1272	de Romph
1270	van Bergen	1273	Postelius

Aan de reeds eerder opgesomde streekgenealogieën worden regelmatig gegevens toegevoegd. Zo werd SG nr. 253 aangevuld met de volgende omvangrijke werken van de heer L. Helms van Eis:

1. Ambachtsheeren en -vrouwen van Mijnsheerenland van Moerkerken;
2. Het ridderlijk geslacht Van Praet van Moerkercken;
3. Registers van Moerkerken: 1532-1555, 1553-1567, 1567-1577;
4. Dossier van Heysden, van Heyzen, van Eysden en van Eis;

Een totaaloverzicht van alle streekgenealogieën is te raadplegen op Internet op het adres: http://www.medewerker.hro.nl/w_t_molema.

A.O. Mol

VRIENDENKRING EN AUTOMATISERING.

Sinds vele jaren wordt ten behoeve van het secretariaat van de Vriendenkring gebruik gemaakt van een computer. Inmiddels zijn we al met onze tweede computer bezig. Tijdens mijn bezoeken aan de studiezaal word ik regelmatig door bezoekers aangesproken over het inzetten van de computer voor genealogisch onderzoek. Dit heeft mij er toe gebracht op de laatste bestuursvergadering dit onderwerp aan de orde te stellen.

Besloten is om in eerste instantie te onderzoeken of en in hoeverre er behoefte en belangstelling is voor het inzetten van de bovengenoemde computer met speciale randapparatuur.

- ❖ De eerste toepassing betreft het gebruik van een scanner om foto's, afbeeldingen e.d. te kunnen kopiëren naar papier of diskette. Uiteraard dienen hierbij de eventuele rechten die hierop rusten gerespecteerd te worden. Een alternatief voor deze oplossing is om periodiek naar een professioneel kopieerbedrijf te gaan om aldaar aan de wensen te voldoen.

- ❖ Een tweede onderwerp waarmee al een voorzichtig begin is gemaakt, is het samenvoegen van genealogie-bestanden. De achterliggende gedachte hierbij is om naast de fichescollectie een soort index te creëren. Hierbij worden personen en relaties vastgelegd maar de fiches blijven steeds de primaire bron waarin verder gezocht kan c.q. moet worden naar de details. De bestanden die gebruikt worden om samen te voegen dienen een hoog "hoekschewards gehalte" te hebben. We gaan voorlopig uit dat ongeveer 70 à 80 % van de personen uit de Hoeksche Waard moeten komen omdat anders het bestand veel te omvangrijk wordt. Dit gevaar dreigt nu al, maar de proef is juist begonnen om dit te onderzoeken.

Hebt u belangstelling voor of ideeën over bovengenoemde onderwerpen dan kunt u contact opnemen met: C. Spruit tel. 0186-601385.

Ik ben op woensdag en zaterdag ook regelmatig aanwezig in de studiezaal van het museum.

C. Spruit.

WERKGROEP DIALECTEN

Interview door onze dialectmedewerker Piet de Zeeuw (Schenkeldijk in 1982)

"Het huishouwe"

Zoals dat in de Hoeksche Waard gebruikelijk is, opende zij het gesprek met de klassieke woorden: "Je mô maar niet naer de rommel kijke hoor. Ik mô nog ruimschouw houwe want merrege is het vrijdag." Toen ik haar vroeg of ze toch wel tijd had voor een praatje antwoordde ze: "Nou mojje gèen u tege me zegge, dat ving ik zôd'n akelug gehoor en ik zeg toch ôk jij tege jou?" "Netuurluk hê 'k wel effe tijd voorie, maar je weetet ok wel, een vrouw het-tut van den ochend tot ten aevend altijd eve druk. Deurdeweeks hebbie 's oches eerst 't gewone werk, brôd snije, ofwasse, beddes schudde, aerepels schille en groente schônmake. Die groentes dat verscheelt van dag tot dag. Bôontjies ofhale of pee schrappe of kôl snije, noem maar op. En dan d'r tussedeur koffie zette, spek bakke, op 't furnuis lette en ete koke. Dan nae 't ete de vaete wasse en 's middes tussedeur bôschoppe doen op 't durrup bij de slaeger, de kruijenier en soms ok in de lappieswinkel en dan maar weer thuis zien te komme om op tijd voor 't ete te zurrege. En daerom zeg ik maar: een vrouw heb ut altijd druk; dat was vroeger zôd en dat zel wel zôd blijve ok.

De Maandag was de kwaaoisten dag van de week, maar nou doet de Vrijdag d'r niet voor onder. Eerst al 't gewone daegelijkse werk maar dan ok nog Vrijdag houwe: Koper poesse, zaail vrijve, stoffe en alles een grôte beurt geve. 's Middes doe'k dan de buiteboel zôdas glaeze wasse, rame zêeme, de wurf rijve en 't straetjje andwaale.

Trouwes vroeger mosse de mense nog harder sjouwe en tobbe. Ok 's aeves nog bij 't licht van den olielamp kouse stoppe en braaie of goed verstelle. Azze de manne met de jonges voor hêele daege naer dur werk mosse, dan zurgde je 's aeves tevore al dat de stikkezakke voor den andere dag gerêed stonge. Stapels brôd snije, butter smere en watter op doen en dan grôte potte thee zette voor de stêene drinkeskruike. Nou zitjje 's aeves bij de tillevisie.

'k Weet wel datter ok dikkels een hôp waerdeloze rommel deurheen komt, maar an de andere kant blijvie toch van alles een bietjie op de ôgte en je ken somtije nog wel is lache ok.

'k Hette koffie op 't lichie gezet. Op ten êên-pitter zôgezaaid. Zô'n lichie kekke nog nie misse, nes sômin as 't grôte mesien, den driepitter ze 'k maar zegge. Azzie pere mot stove of 't vlaais laete suddere, dan gaater niks bove die kookstelle. 'k Zel de koffie nou maar ofzette vor dass fleut kookt. Ja, 'k zie je de keuke wel zô rondkijke, maar we hebbe een echte geutstêen hoor! Vroeger zeeëme de rechtbank, maar die zagge langenaes nog niet bij alle mense. De mêeste deejie de vaet buite op 't straetjie. In de bijkeuke of tun oflaet haddde ze allêen maar een kraan an de muur en buitenof was tur nog gêênêens laadingwater. Daar waere ze angeweze op te regenpit. Om water te hebbe mossie dan aekere.

Ja, je heb gelijk, 't gaat al lekker ruike hier. Toch is 't maar gekôp verrekes-vlees hoor, maar ik doeter wel altijd kruineut of naegelgruis op, dat binneme zô gewend. Maar om op vroeger terug te komme: 's Maandes mossie al vroeg op, dat was toen de zwaersten dag van de week. Eerste ketels hêt water koke, de was stampe in de wastob en dan met een kromme rik voor-over staan om het goed te bostelege opte wasplank. Dan ophange an de lijn of op ten blaaike legge. Azzie daer an terugdenkt weetjie nou niet waije overkomt met een electric mesien met een center-de-fu d'r in. Nae vroeger verlege binne -me nou rijk.

Die jonge wijfies van nou hebben een leve as een luis op een zeer hôd. Kort geknipt haer en een spijkerbroek an dur kont zitte ze meddun segret tusse d'r lippe achter 't stuur van den auto om de kindere op school te brenge. Maar 'k zou ze nie graeg de slacht laete riddere of lae staan ze laete inmake en wecke. Nae een paar weke liep 't verreke de kuip uit en ginge de weck-flesse weer ope. Maar voor mijn hoef die goeie ouwe tijd nooit meer terug te komme. Azzie daer nae kijkt, dan bin 'k nog vijftig jaer te vroeg gebore.

HOEKSCHEWAARDSE SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN IN DIALECT (vervolg)

We zelle wel zien wie de blankste bille heb. = 't Komt wel uit wie eerlijk is. Een boer en een zog hebbe nooit genog (een zog is een zeug). Satirische vergelijking; bedoeling spreekt voor zich.

Hoe ouwer den bok, hoe stijver zijn horens. = Een gezegde toepasselijk op gierige oudere mannen.

Bedaar is, alle mense bedare; hetzelfde als "Russie hôôd". = Maak je niet druk; wees geduldig.

't Is bij de bêêste of. = Dat is zeer onfatsoenlijk, niet menselijk.

Een borrel inêês, maar een zwavelstok in vijke. = Een oud gezegde bij gierig leven, behalve bij het gebruik van sterke drank.

Zwavelstok = benaming van de eerste lucifers, die uit zuinigheid hier wel vijf keer gebruikt werden door, bij b.v. pijp roken, hetzelfde stokje via het haardvuur weer te laten ontbranden om de pijp aan te steken.

Als 't brij ete is wil ieder de lepel hebbe. = Men moet vooruit zorgen om mee te kunnen doen als de tijd gekomen is om toe te happen.

Hij het-te bêêne weer onder 't gat. = Hij is weer hersteld (lichamelijk of ook wel financieel).

't Is niet zôê brêêd as voor de Willemstad. = Het niet breed hebben; in twee betekenissen: armoe lijden en er lichamenlijk slecht aan toe zijn. Met "brêêd" voor de Willemstad wordt het brede water bedoeld.

Hij heb niks in te brengen as zoete brôôchies (ook "lege briefies"). = Hij moet accepteren wat over hem beslist wordt.

De honde lusse d'r gèèn brôôd van. = Gezegde gebruikt naar aanleiding van zeer onwelvoeglijke woorden of daden.

Drôôg brôôd ete en de butter an je kont smere. = Geld overbodig uitgeven waardoor niet kan worden voorzien in de eerste levensbehoeften.

Zôê bot als een zekel (zekel = sikkkel). = Wordt gezegd van alles wat niet scherp genoeg is om mee te snijden. Ook een mens kan bot zijn, dat is dan zeer vermoeid zijn.

't Komt voor den bakker. = "Ik zal ervoor zorgen; het komt voor mekaar".

Z'n brôôchie is gekocht; ook "hij is binne". = Hij kan onbezorgd leven.

Verzameld door de Werkgroep "Dialecten".

W. Reedijk

AANWINSTEN

Na een inzinking in het begin van dit jaar is de aanvoer van oude sier- en gebruiksvoorwerpen uit de Hoeksche Waard in de afgelopen maanden weer op het gebruikelijke niveau gekomen. De meeste voorwerpen zijn bij de collecties gevoegd, enkele wachten nog op een opknapbeurt of een conserverende behandeling. De grote hoeveelheid van de in de loop der jaren geschonken voorwerpen maken het Streekmuseum tot een "rijk" museum. Niet alleen in de zin dat er veel kostbare dingen aanwezig zijn, maar ook in de zin dat de collecties een goed beeld geven van het leven in vroeger tijden. Menigmaal horen de medewerkers van het museum dan ook: "ik wist niet dat het zo mooi was", zelfs van Hoekschewaarders. U als vriend, weet dat natuurlijk wel en kunt daardoor anderen op het idee brengen om dit mooie museum eens te bezoeken.

Wij beginnen de lijst van aanwinsten zoals gebruikelijk met in de landbouw gebruikte zaken: een grasmaaimachine, een meelzak met naam van de vroegere eigenaar en een bietensnijder.

De ambachten komen er deze keer bekaaid van af: geen aanwinsten. Voor de aankleding van de woning des te meer: twee snijbonenmolens, diverse cake- en koekvormblikken, een roomspuit, een mangelplank, twee deegsnijders, een broodmes, een weckthermometer, twee gietijzeren braadpannen, een bruin emaille zakwaterketel, twee zinken afwasteiltjes, twee beddekruiken, twee paraplu's, enkele aardewerken schalen, een kan en een puddingvorm, twaalf C-P Ranja limonadeflessen, een plumeau van dassenhaar, een messenslijplank, een witte emaille emmer, een koperen theedoosje, twee stoelen (uit ongeveer 1890), een beschuitbus met afbeelding van prinses Juliana en prins Bernhard, drie koffiekannen, divers aardewerk (onder andere Petrus Regout), een bakkerijblik "Groote bestellen", drie koperen bakjes en een kan, drie messen en tenslotte een gehaktmolen.

Dan komen we toe aan de giften aan kleding, sieraden en aanverwante zaken: vier flesjes knopen, schoolborduurwerk, een kort bontjasje, een jacquet met vest, een lange herenjas met fluwelen kraag, vijf keuvels, een rouwkeuvel, een stel krullen op zilveren beugel, twee rouwspelden, een rouwbroche en een rouwkralenketting, zes nachthemden, drie katoenen

onderjurken, een onderrok, kleedjes en een katoenen schortje (alle met kant), zes geborduurde en twee gehaakte kleedjes, twee open caleches (onderbroeken met kant) en een linnen handdoek.

De bibliotheek kon met diverse boeken worden uitgebreid. Daarnaast werd ontvangen een bijbeltje uit 1839.

Voorts is in het Streekmuseum het archief van het Groene Kruis Hoeksche Waard en Zuidhollandsche eilanden ondergebracht en een grote hoeveelheid medische apparatuur van het Groene Kruis.

Rest ons nog de aanwinsten, die niet onder één van de voorgaande rubrieken kunnen worden gerangschikt: een De Heer bonbondoos, zeven lampions, een lederen dokterskoffer, een buks, een Kodak camera, vier inktpotjes, een carbidlamp, twee sierbanden voor een linnenkast, een reistas en een reismand, vijf pijpenkoppen, een pop in rouwklederdracht, drie blikken "Welfare Biscuits" (uit tweede wereldoorlog), een Duitse laarzenknecht, twee foto's en een herdenkingsbordje van het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard (1937).

U ziet het, er zijn heel wat mensen, vrienden en niet-vrienden, die meegeholpen hebben om het Streekmuseum nog "rijker" te maken. Onze hartelijke dank aan hen.

R. van der Waal